

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

ક્રિમિનલ રિવીઝન એપ્લિકેશન (સબોર્ડિનેટ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ આદેશ સામે) નં. ૧૨૯/૨૦૧૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. જી. શાહ

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	
૨.	રિપોર્ટરને રિફર કરવું કે નહીં?	
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

લીલાબેન તે લાલાભાઈ રણછોડભાઈ પટેલની પુત્રી – અરજદાર(ઓ)

વિરૂદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૭ – સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થીતી:-

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે વિ. એડવોકેટ શ્રી અશોક એ. પુરોહિત

સામાવાળા(ઓ) નં. ૬ માટે વિ.એડવોકેટ શ્રી એચ. એન. સેવક

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ માટે વિ.એડવોકેટ શ્રી પ્રભાવ એ. મહેતા

સામાવાળા(ઓ) નં. ૪ માટે વિ. એડવોકેટ શ્રી તન્મય બી. કારિયા

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ , ૭ – ૮ માટે નોટિસ બજી ગઈ છે

સામાવાળા(ઓ) નં. ૫ માટે નોટિસ બજી નથી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે વિ. એ.પી.પી. શ્રી મનન મહેતા

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. જી. શાહ

તારીખ ૨૯/૦૭/૨૦૧૬

સી.એ.વી. ચુકાદો

રૂલ. સામાવાળા નં. ૨ માટે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પ્રભાવ એ. મહેતા,
સામાવાળા નં. ૪ માટે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી તન્મય બી. કારિયા, સામાવાળા

નં. ૬ માટે વિજ્ઞાન એડવોકેટ શ્રી એચ. એન. સેવક, સામાવાળા નં. ૧, ૭ અને ૮ માટે વિજ્ઞાન એ.પી.પી. શ્રી મનન મહેતા દ્વારા રૂલની બજવાણી વેવ કરવામાં આવે છે.

૨. રિવિઝન અરજીના આખરી નિકાલ માટે પક્ષકારોના વિજ્ઞાન એડવોકેટોને સાંભળવામાં આવ્યા.

૩. આ કામના અરજદાર મૂળ ફરીયાદી છે; જ્યારે સામાવાળા નં. ૧ રાજ્ય છે અને સામાવાળા નં. ૨ થી ૮ એવા વ્યક્તિઓ છે કે જેઓની સામે અરજદારે અમદાવાદના મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટ સમક્ષ ૨૯/૧૨/૨૦૧૫ ના રોજ એવી અપીલ કરતા એક ફરીયાદ નોંધાવી છે કે તેઓએ વર્ષ ૧૯૯૩ માં અવસાન પામેલ વ્યક્તિના નામે વર્ષ ૨૦૦૯ માં કેટલાક સોગંદનામામાં સહીઓ કરીને કેટલાક બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવ્યા છે અને તે દ્વારા તે તમામ લોકોએ ઇન્ડિયન પેનલ કોડ [આઈપીસી] ની કલમ ૪૦૬, ૪૦૮, ૪૦૯, ૪૨૦, ૪૬૫, ૪૬૬, ૪૬૭, ૪૬૮ અને ૪૭૧ સાથે વાંચતા કલમ ૧૨૦-બી હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો છે. આવી ફરીયાદ પરચુરણ ફોજદારી અરજી નં. ૨૮૪/૨૦૧૫ તરીકે નોંધાયેલ છે. સામાવાળા પૈકી, સામાવાળા નં. ૨ થી ૫ ખાનગી પક્ષકારો છે, જ્યારે સામાવાળા નં. ૬ નોટરી છે, સામાવાળા નં. ૭ સિટી સર્વેયર, ડિસ્ટ્રિક્ટ ઇન્સ્પેક્ટર ઓફ લેન્ડ રેકોર્ડ્સ કચેરી, અમદાવાદ શહેર [ડીઆઈએલઆર] ના છે અને સામાવાળા નં. ૮ ડીઆઈએલઆર કચેરીના

અધિકારી છે.

જ. ૨૯/૧૨/૨૦૧૫ ના રોજ જ્યારે કોર્ટ સમક્ષ ફરીયાદ રજુ કરવામાં આવી, ત્યારે કોર્ટે તેને નોંધવાનો અને આગળ વધવાનો હુકમ કર્યો અને ફરીયાદીને ૧/૧/૨૦૧૬ ના રોજ હાજર રહેવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો. ૧/૧/૨૦૧૬ ના રોજ એડિશનલ ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, કોર્ટ નં. ૯, અમદાવાદ શહેરે, ફરીયાદીના વિદ્વાન એડવોકેટને સાંભળ્યા પછી, તે જ દિવસે આક્ષેપિત હુકમ પસાર કર્યો જે આ રિવિઝનમાં પડકારવામાં આવ્યો છે. તારીખ ૧/૧/૨૦૧૬ ના સદર આક્ષેપિત હુકમના અવલોકન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે મેજિસ્ટ્રેટે વિદ્વાન એડવોકેટને સાંભળ્યા છે, જેમણે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર [ટૂંકમાં 'કોડ'] ની કલમ ૧૫૬[૩] હેઠળ તપાસ માટે ફરીયાદ મોકલવા માટે કોર્ટને વિનંતી કરી હતી. જો કે, ફરીયાદની વિગતોને ધ્યાનમાં લેતા, કોર્ટે એ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને શરૂઆતમાં તપાસ શરૂ કરવાનું યોગ્ય માન્યું હતું કે આક્ષેપ ફરીયાદીના સ્વર્ગસ્થ માતાના નામે સહી કરીને બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવવા અંગેનો છે અને રામદેવ કૂડ પ્રોડક્ટ્સ પ્રા. લિમિટેડ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, એઆઈઆર ૨૦૧૫ એસસી ૧૭૪૨ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં, તેમજ શ્રીમતી પ્રિયંકા શ્રીવાસ્તવ વિ. યુ.પી. રાજ્ય, એઆઈઆર ૨૦૧૫ એસસી ૧૭૫૮ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો. તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે ફરીયાદીને ફરીયાદની ખરાઈ

(વેરિફિકેશન) માટે ૨/૨/૨૦૧૬ ના રોજ કોર્ટ સમક્ષ હાજર રાખવાનો હુકમ કર્યો હતો.

૫. તેથી, પ્રથમ દર્શનીય રીતે આ હુકમ માત્ર એક વચગાળાનો હુકમ છે, જે ફરીયાદનો આખરી નિકાલ કરતો નથી, પછી ભલે તેને ફગાવીને અથવા આરોપી સામે કોઈપણ રીતે આગળ વધીને. તેથી, એક તરફ, જ્યારે કલમ ૩૯૭[૨] ની સ્પષ્ટ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતા આવા વચગાળાના હુકમો આવી રિવિઝનલ સત્તાક્ષેત્રમાં હસ્તક્ષેપને પાત્ર નથી, ત્યારે આવા હુકમને ખોરવી નાખવા માટે રિવિઝન અરજીમાં કોઈ વજૂદ કે કારણ નથી. જ્યારે બીજી તરફ આપણે વચગાળાના હુકમ અંગેના આવા મુદ્દા પર ટેકનિકલ ન થઈએ તો પણ, મૂળભૂત રીતે જે ટ્રાયલ જજ સમક્ષ ફરીયાદ નોંધાવવામાં આવી છે તે નો વિશેષાધિકાર છે કે તેમણે નક્કી કરવું કે તેને કાયદા અનુસાર તપાસ માટે કોઈપણ તપાસ એજન્સીને તાત્કાલિક અથવા સીધી મોકલવી જોઈએ કે શરૂઆતમાં તેમની સમક્ષ પ્રાથમિક તપાસ શરૂ કરવી અને પછી સમન્સ અથવા વોરંટ ઈશ્યુ કરવું કે તેને કોઈ પણ સત્તામંડળને વધુ તપાસ માટે રિફર કરવું તે નક્કી કરવું કે જે તેની સમક્ષના તથ્યો, સંજોગો અને પ્રથમ દર્શનીય પુરાવાઓને ધ્યાનમાં રાખીને ગ્રાહ્ય હોઈ શકે, જોકે મોટાભાગે મેજિસ્ટ્રેટે ફરીયાદ માત્ર સંબંધિત સ્થાનિક પોલીસ સ્ટેશનને જ મોકલવાની હોય છે.

૬. ઉપરની દલીલને સમર્થન આપવા માટે, શરૂઆતમાં આપણે કલમ ૩૯૭ [૨] ની જોગવાઈઓને યાદ કરવી પડશે જે ખાસ કરીને પુષ્ટિ કરે છે કે સબ સેક્શન [૧] દ્વારા આપવામાં આવેલી રિવિઝનની સત્તાનો ઉપયોગ કોઈપણ અપીલ, તપાસ, કેસની કાર્યવાહી અથવા અન્ય કાર્યવાહીમાં પસાર કરાયેલા કોઈપણ વચગાળાના હુકમ સામે રિવિઝનમાં કરવામાં આવશે નહીં. જો કે "વચગાળાનો હુકમ" શબ્દ કોડની વ્યાખ્યા કલમમાં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો નથી, પણ હવે કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ છે કે જે હુકમ અન્યથા વિવાદ અથવા મુદ્દાનો આખરી નિર્ણય કરતો નથી, તેને વચગાળાના હુકમ તરીકે ગણવામાં આવે છે અને તે હદ સુધી, તે તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે ફરીયાદીને ફરીયાદની ખરાઈ માટે બોલાવવા એ કોઈપણ રીતે આખરી હુકમ નથી, પરંતુ તે કાર્યવાહીમાં પછીનું પગલું ભરતા પહેલા આગળ વધવા માટેનો માત્ર પ્રક્રિયાત્મક હુકમ છે. તે મુજબ, આવા હુકમને ચોક્કસપણે વચગાળાનો હુકમ કહી શકાય અને, તેથી, ઉપર જણાવ્યા મુજબ રિવિઝનલ સત્તાક્ષેત્રમાં હસ્તક્ષેપને પાત્ર બનાવી શકાય નહીં.

૭. જ્યાં સુધી આક્ષેપિત હુકમની કાયદેસરતાનો સવાલ છે, એક વાત તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે જો કે ગુના અંગેની અન્ય હકીકતોની વિગતો હોઈ શકે છે, તેવી જ રીતે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદ અને મુકદ્દમાનો ઇતિહાસ હોઈ શકે છે, હાલમાં આપણે વર્તમાન અરજદાર દ્વારા સીધા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી

ફરીયાદ સાથે સંબંધ ધરાવીએ છીએ. તેથી, કોડના પ્રકરણ ૧૫ ની જોગવાઈઓ, જે મેજિસ્ટ્રેટને કરવામાં આવતી ફરીયાદો સાથે સંબંધિત છે, તે લાગુ પડે છે અને કોઈપણ શંકા કે પુનર્વિચાર વગર તેનું પાલન કરવાની જરૂર છે અને તે મુજબ, ફરીયાદીની અન્ય કોઈ હેતુ માટે તેની પસંદગી કે ઈચ્છા મુજબ બાબતમાં આગળ વધવાની ધૂન અને ઈચ્છાને ધ્યાનમાં લીધા વગર. મેજિસ્ટ્રેટને ફરીયાદો અંગેના પ્રકરણ ૧૫ માં, પ્રથમ કલમ ૨૦૦ "ફરીયાદીની તપાસ" અંગેની છે જેમાં ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ફરીયાદ પર ગુનાની સંજ્ઞાન (કોન્ફિઝન્સ) લેતા મેજિસ્ટ્રેટ ફરીયાદી અને હાજર સાક્ષીઓ, જો કોઈ હોય તો, ની સોગંદ પર તપાસ કરશે અને આવી તપાસનો સાર લેખિતમાં લેવામાં આવશે અને ફરીયાદી અને સાક્ષીઓ દ્વારા અને મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પણ સહી કરવામાં આવશે, સિવાય કે તેની સત્તાવાર ફરજો બજાવતા સરકારી સેવક દ્વારા ફરીયાદના કિસ્સામાં અથવા કોર્ટે ફરીયાદ કરી હોય અથવા કલમ ૧૮૨ હેઠળ ફરીયાદ અન્ય મેજિસ્ટ્રેટને સોંપવામાં આવી હોય. તેથી, જો કે મેજિસ્ટ્રેટ કલમ ૧૮૦ હેઠળ તપાસ માટે પોલીસ અધિકારીઓને કોઈપણ ફરીયાદ મોકલવા માટે સશક્ત છે, તે માત્ર ત્યારે જ અને જ્યારે આવા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ફરીયાદની સંજ્ઞાન લેવામાં આવે અને તેથી, જો ફરીયાદની વિગતો વાંચ્યા પછી, જ્યારે મેજિસ્ટ્રેટ કલમ ૨૦૦ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ સોગંદ પર ફરીયાદીની પ્રથમ તપાસ કરવાનું યોગ્ય માને છે, તો એવું ન કહી શકાય કે તેમણે કોઈપણ રીતે કોઈ અનિયમિતતા કે ગેરકાયદેસરતા કરી છે, જેથી આવા

રિવિઝનલ સત્તાક્ષેત્રમાં હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકાય. તે તદ્દન સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ છે કે સોગંદ પર ફરીયાદીની તપાસ કર્યા પછી, મેજિસ્ટ્રેટ પાસે પ્રક્રિયા હાથ ધરવા અથવા પોલીસ દ્વારા તપાસનો હુકમ કરવા માટે યોગ્ય હુકમ પસાર કરવાની પૂરતી સત્તા છે. પરંતુ માત્ર એટલા માટે કે મેજિસ્ટ્રેટે ફરીયાદીનું વેરિફિકેશન નોંધવા માટે બોલાવવાનો હુકમ કર્યો છે, એવું ન કહી શકાય કે મેજિસ્ટ્રેટે કાયદા અને નિયમો અનુસાર કામ કર્યું નથી જેથી કરીને તેમની સત્તાક્ષેત્રમાં હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકાય.

૮. ઉપરોક્ત કાયદાકીય સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, વ્યવહારિક રીતે આરોપી દ્વારા ગુનો કરવા અંગેની હકીકતલક્ષી વિગતો અને આક્ષેપોમાં પ્રવેશવાનું કોઈ કારણ કે વજૂદ નથી, તેના સરળ કારણસર કે આવી હકીકતલક્ષી બાબતો પર કોઈપણ ચર્ચા અને તેનું નિર્ધારણ બંને પક્ષોના અધિકારો અને બચાવને બિનજરૂરી રીતે નુકસાન પહોંચાડશે, તેવી જ રીતે ટ્રાયલ કોર્ટ માટે આવી કાર્યવાહીમાં આગળના પગલાં લેવા માટે, જે હજુ પણ કાયદા અનુસાર મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ આગળ વધવાની બાકી છે. જો કે, કોર્ટે રજૂઆતો ધ્યાનમાં લીધી નથી તેવા ગ્રાઉન્ડ પરના આંદોલનને ટાળવા માટે, મૂળભૂત રજૂઆતો અને હકીકતો ટૂંકમાં યાદ કરવી યોગ્ય રહેશે, જો કે વર્તમાન રિવિઝનનો નિર્ણય કરતી વખતે આવી હકીકતો અને પુરાવાઓનું કોઈ મહત્વ નથી, તેવી જ રીતે મેજિસ્ટ્રેટે શા માટે આક્ષેપિત હુકમ પસાર કર્યો અને તેથી, મૂળભૂત રીતે તે હકીકતો બહુ

મહત્વની નથી. જો કે, ઉપર જણાવેલ કારણ ઉપરાંત, મૂળભૂત હકીકતો અહીં યાદ કરવામાં આવી છે કારણ કે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદનો ઇતિહાસ પણ સ્પષ્ટ કરે છે કે કદાચ અરજદાર ન્યાયિક કાર્યવાહીનો ગેરલાભ લેવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો છે અને ઈચ્છે છે કે સામાવાળાને પોલીસ તપાસ દ્વારા હેરાન કરવામાં આવે કારણ કે વ્યવહારિક રીતે સમાન હકીકતો અને વિગતો પર પ્રથમ રાઉન્ડની લીટીગેશન હાર્યા પછી ફરીયાદી દ્વારા લીટીગેશનનો આ બીજો રાઉન્ડ છે, જોકે અગાઉના રાઉન્ડમાં, અન્ય વ્યક્તિઓ સામે ફરીયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તદુપરાંત, જે વ્યક્તિઓ સામે સમાન ફરીયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી તે વ્યક્તિઓને હકીકતમાં, ૨૯/૯/૨૦૦૧ ના રોજ ક્રિમિનલ કેસ નં. ૧૪/૧૯૯૮ માં પૂર્ણ-સ્તરના કેસ ચલાવ્યા પછી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવ્યા હતા.

૯. અરજદારની ફરીયાદનો સાર અને દ્રવ્ય એવો છે કે જોકે તેમની માતાનું વર્ષ ૧૯૯૩ માં અવસાન થયું હતું, પરંતુ વર્ષ ૨૦૦૯ માં મહેસૂલી સત્તામંડળ સમક્ષ એક સોગંદનામું ફાઈલ કરવામાં આવ્યું હતું જાણે કે તેના પર તેમની માતા દ્વારા સહી કરવામાં આવી હોય. એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે આવા સોગંદનામામાં, વર્તમાન સામાવાળા નં. ૨ થી ૫ એ પણ તેમની સહીઓ કરી છે અને, તેથી, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તેઓએ ફરીયાદીની માતાની બનાવટી સહીઓ કરીને આવું સોગંદનામું બનાવટી બનાવ્યું છે. વધુમાં એવી

રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ત્યારબાદ, સામાવાળા નં. ૨ એ તારીખ ૧૮/૯/૨૦૦૯ ના અલગ સોગંદનામામાં સ્વીકાર્યું છે કે ફરીયાદીની માતા, એટલે કે માણેકબેન, વાલી વિધવા લાલભાઈ રણછોડભાઈનું ૧૫/૭/૧૯૯૩ ના રોજ અવસાન થયું છે, પરંતુ કોઈપણ રીતે તેઓએ પ્રશ્નાસ્પદ મિલકત પોતાના નામે વારસાઈ/ફેરફાર કરાવી લીધી. જ્યાં સુધી વર્તમાન વિવાદનો સંબંધ છે, મિલકતનો વિવાદ બહુ મહત્વનો નથી, સિવાય કે એ વાતનો સંદર્ભ આપવો કે ફરીયાદીની માતાના નામથી વર્તમાન માલિકોના નામે કેટલાક સર્વે નંબરોમાં એન્ટ્રીઓના ફેરફાર અંગે વિવાદ છે. જો કે, તે બિનવિવાદાસ્પદ હકીકત છે કે આ ત્રીજો વ્યવહાર છે કેમ કે ફરીયાદીની માતાએ અન્ય વ્યક્તિઓની તરફેણમાં મિલકત વેચવાનો કરાર કર્યો છે, જેમણે બદલામાં ફરીયાદીની માતા પાસેથી મિલકત ખરીદી છે અને ત્યારબાદ, તેને અન્ય વ્યક્તિઓને વેચી દીધી છે અને ખરીદદારોના આ બીજા સેટ બદલામાં તેને વર્તમાન સામાવાળા નં. ૨ ને વેચી દીધી છે. તેથી, અરજદારની માતાનું નામ કમી કરીને અને છેલ્લા ખરીદદારનું નામ દાખલ કરીને મહેસૂલી રેકૉર્ડમાં ફેરફાર અંગેની ફેરફાર નોંધ વ્યવહારિક રીતે પક્ષકારો વચ્ચેના નિયમિત વેચાણના સંદર્ભમાં અને દિનચર્યાના વ્યવહાર તરીકે છે. જો કે, એ વાતને નકારી શકાય નહીં કે ફરીયાદી શરૂઆતમાં મૂળ ખરીદદારો, એટલે કે રાજેશભાઈ આશાભાઈ અને અન્ય લોકો સામે ફરીયાદ નોંધાવી હતી, પરંતુ તે ફરીયાદમાં, પૂર્ણ-સ્તરના કેસ પછી, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે અરજદારની માતાના નામે

વેચાણ દસ્તાવેજોના નિષ્પાદનમાં કોઈ બનાવટ નહોતી અને તે દ્વારા વેચાણ વ્યવહારને ન્યાયિક હુકમ દ્વારા મંજૂર અને પુષ્ટિ આપવામાં આવી હતી. અરજદાર હાઈકોર્ટ સુધી સમાન હકીકતો અને આક્ષેપો પર સિવિલ લીટીગેશનમાં પણ સફળ થઈ શક્યા ન હતા. તમામ સુસંગત દસ્તાવેજો રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યા છે, પરંતુ ઉપર ચર્ચા કરેલી કાયદાકીય સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને તે તમામ દસ્તાવેજોનો સંદર્ભ આપવો અને આ ચુકાદાને બિનજરૂરી રીતે લાંબો બનાવવો જરૂરી રહેશે નહીં. તે પણ બિનવિવાદાસ્પદ હકીકત છે કે અરજદારે મહેસૂલી કાયદાઓ હેઠળ ફેરફાર નોંધને પડકારી છે, પરંતુ ત્યાં પણ તેઓ સફળ થઈ શક્યા ન હતા અને અરજદાર – ફરીયાદીએ સિવિલ લીટીગેશનમાં પ્રથમ અને બીજા વેચાણને ક્યારેય પડકાર્યું નથી. આવી તમામ વિગતો રેકૉર્ડ પર ખૂબ જ સારી રીતે જાહેર કરવામાં આવી છે અને, તેથી, તેનું પુનરાવર્તન વર્તમાન ચુકાદામાં મહત્વનું નથી, જ્યારે કોઈપણ ગ્રાઉન્ડ પર રિવિઝનમાં કોઈ વજૂદ નથી.

૧૦. એ વાતને નકારી શકાય નહીં કે શરૂઆતમાં અરજદારે પોલીસ સત્તામંડળ સમક્ષ વર્તમાન સામાવાળા સામે સમાન ફરીયાદ નોંધાવી હતી અને જ્યારે પોલીસ સત્તામંડળે એવો દાવો કરતી સમરી રિપોર્ટ ફાઇલ કરી હતી કે સિવિલ વિવાદ છે અને વર્તમાન સામાવાળા દ્વારા ગુનો કરવા અંગે કોઈ પુરાવા નથી, ત્યારે અરજદારે સમરીની પુષ્ટિ કરતા આવા હુકમને હાઈકોર્ટ સુધી પડકાર્યો

હતો, પરંતુ જોકે શરૂઆતના તબક્કે, હાઈકોર્ટ પોલીસને એફઆઈઆર નોંધવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, આખરે સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૭૩૩૫/૨૦૧૫ માં તારીખ ૧૪/૧૨/૨૦૧૫ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે પ્રાથમિક તપાસ પછી, જ્યારે પોલીસ એવા તારણ પર પહોંચી છે કે એફઆઈઆર નોંધવા માટે કોઈ કેસ બનતો નથી, ત્યારે તે અવલોકન સાથે પરમાદેશ (મેન્ડેમસ) ઇશ્યુ કરવો યોગ્ય રહેશે નહીં કે, જોકે, અહીંના અરજદાર માટે કોડના પ્રકરણ ૧૫ હેઠળ ઉપલબ્ધ કાયદાકીય ઉપાય મેળવવાનું ખુલ્લું રહેશે. તેથી, જ્યારે ફરીયાદ ૨૯/૧૨/૨૦૧૫ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવે છે અને જ્યારે મેજિસ્ટ્રેટ કોડના પ્રકરણ ૧૫ હેઠળ કામગીરી કરી છે, ત્યારે મને આક્ષેપિત હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે કોઈ અનિયમિતતા કે ગેરકાયદેસરતા જણાતી નથી.

૧૧. જો કે ઉપર જણાવ્યા મુજબ હકીકતો અને વિગતો તદ્દન સ્પષ્ટ છે, તેમ છતાં અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટ નીચેના થોડા ચુકાદાઓ પર આધાર રાખી રહ્યા છે:

[૧] ગુજરાત રાજ્ય વિ. શાહ લખમશી અમરશી, ૧૯૬૬ જીએલઆર ૧૩૦ માં રિપોર્ટ થયેલ, જેમાં આ હાઈકોર્ટની કુલ બેંચે, કલમ ૧૫૬[૩] અને ૧૯૦ ની જોગવાઈઓ સાથે કામ કરતી વખતે અવલોકન કર્યું હતું કે મેજિસ્ટ્રેટ રિપોર્ટ સાથે

અસહમત થઈ શકે છે અને કલમ ૧૫૬[૩] ની જોગવાઈના આધારે વધુ તપાસનો નિર્દેશ આપી શકે છે. જો કે, તે જ ચુકાદો એ પણ પુષ્ટિ કરે છે કે મેજિસ્ટ્રેટ પોલીસને ચાર્જશીટ રજૂ કરવા માટે બોલાવી શકતા નથી. વધુમાં વધુ તેઓ આગળ વધવા માટે ગુનાની સંજ્ઞાન નોંધાવી શકે છે. જો કે, રેકૉર્ડ પરના સંજોગો અને હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, આ ચુકાદો અરજદારને કોઈપણ રીતે મદદ કરશે નહીં.

[૨] ધર્મેશભાઈ વાસુદેવભાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૦૯[૨] જી.એલ.એચ. ૬૪૫ માં રિપોર્ટ થયેલ, જેમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે, કોડની કલમ ૧૫૬ અને ૨૦૦ સાથે કામ કરતી વખતે અવલોકન કર્યું હતું કે કોઈ પણ વ્યક્તિ વૈધાનિક મનાઈ હુકમોને આધીન ફોજદારી કાયદાને ગતિમાં લાવી શકે છે અને તે દ્વારા મેજિસ્ટ્રેટ પોલીસ દ્વારા એફઆઈઆર નોંધવાનો ઇનકાર કરવાના કારણોસર અથવા કોઈપણ કારણસર કલમ ૧૫૬[૩] હેઠળ તપાસ કરવાનો પોલીસને નિર્દેશ આપી શકે છે. જો કે, આવો ચુકાદો કોઈપણ રીતે એ વાતની પુષ્ટિ કરતો નથી કે મેજિસ્ટ્રેટ કલમ ૨૦૦ અનુસાર આગળ વધી શકતા નથી અથવા તેમણે તેમની સમક્ષ લોજ કરવામાં આવેલી ખાનગી ફરીયાદ સીધી તપાસ એજન્સીને રિફર કરવી જ જોઈએ. આમ, કલમ ૧૫૬[૩] હેઠળ તપાસ માટે પોલીસને તમામ ફરીયાદો રિફર કરવાની મેજિસ્ટ્રેટ પર કોઈ કટોકટી કે ફરજિયાતપણું નથી. જો કે, રેકૉર્ડ પરના સંજોગો અને હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, આ ચુકાદો

પણ અરજદારને કોઈપણ રીતે મદદ કરશે નહીં.

૧૨. તેની સામે, સામાવાળાના વિદ્વાન એડવોકેટે રમેશભાઈ પાંડુરાવ હેડાઉ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, એઆઈઆર ૨૦૧૦ એસસી ૧૮૭૭ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે, તેનાથી વિપરીત, ખાસ ઠરાવ્યું છે કે મેજિસ્ટ્રેટ કોડની કલમ ૨૦૦ હેઠળની ફરીયાદ તરીકે ગણી શકે છે અને કેસની હકીકતોની તપાસ માટે પોતાની પાસે આ બાબત રાખી શકે છે. તે દ્વારા, મેજિસ્ટ્રેટ માટે કલમ ૧૫૬[૩] હેઠળ તપાસ માટે તમામ ફરીયાદો પોલીસને રિફર કરવી ફરજિયાત નથી. કલમ ૨૦૦ જે પ્રકરણ ૧૫ હેઠળ આવે છે, તે દર્શાવે છે કે કઈ રીતે સંજ્ઞાન લેવાની છે અને મેજિસ્ટ્રેટ પોતે પણ કેસની તપાસ કરી શકે છે અથવા પ્રોસેસ ઈશ્યુ કરતા પહેલા પોલીસ અધિકારી દ્વારા તપાસ કરવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે. તેથી, જો મેજિસ્ટ્રેટે ચોક્કસ માર્ગ અપનાવવાનું પસંદ કર્યું હોય અને કોડની કલમ ૨૦૦ હેઠળ ફરીયાદ ગણી હોય અને કેસની હકીકતોમાં તપાસ માટે પોતાની પાસે બાબત રાખી હોય, તો મેજિસ્ટ્રેટે જે રીતે બાબતમાં આગળ વધ્યા છે તેમાં કોઈ અનિયમિતતા કે ગેરકાયદેસરતા નથી.

૧૩. મીનુ કુમારી વિ. બિહાર રાજ્ય, [૨૦૦૬] ૪ એસસીસી ૩૫૮ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં, જેમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે જો કે મેજિસ્ટ્રેટ

તપાસ અધિકારી દ્વારા આવેલ તારણને અવગણી શકે છે અને તપાસમાંથી બહાર આવતી હકીકતો પર સ્વતંત્ર રીતે પોતાનું મન લગાવી શકે છે અને કેસની સંજ્ઞાન લઈ શકે છે, આવા કિસ્સાઓમાં કલમ ૨૦૦ અથવા કલમ ૨૦૨ હેઠળ કામગીરી કરવા માટે તેમના માટે ખુલ્લું છે.

૧૪. કેસના ઉપરોક્ત સંજોગો અને હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, રિવિઝન અરજીમાં કોઈ વજૂદ નથી અને તેથી તે ફગાવી દેવામાં આવે છે. રૂલ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. જી. શાહ)

* પાનસાલા

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.